

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

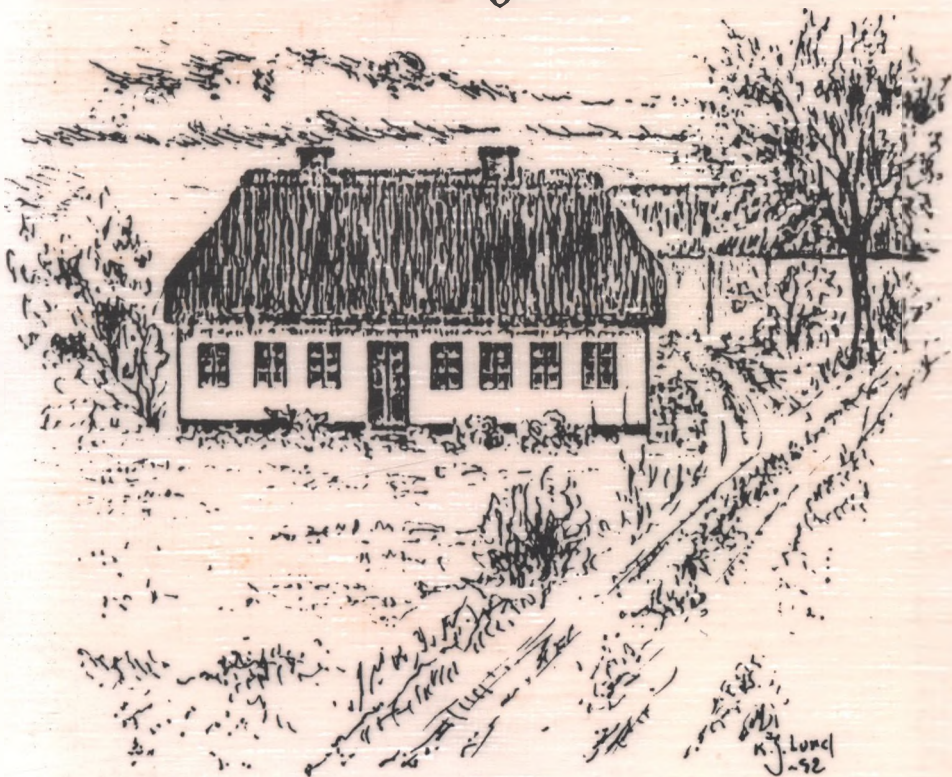
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Elin Ravn

Slægt følger slægt..

EN GÅRD OG DENS EJERE I BRØSTRUP

For kyndig hjælp ved fremskaffelse af oplysninger til dette skrift samt for arbejdet med opstilling og indskrivning, bringes min bedste tak til

Peder Madsen, Lille Brøstrupgård

Grove-Stephensen, Sønderborg

Landsarkivet i Aabenraa

Landinspektørkontoret i Toftlund

Rødding bibliotek

Hygum Sognearkiv

Hans Ravn, Smørum

Forsiden er udført af K. J. Lund, Rødding. Den forestiller stuehuset til gården, som det så ud omkring år 1900.

SLÆGT FØLGER SLÆGT...

En gård og dens ejere i Brøstrup

Forord

Med dette skrift har jeg søgt at beskrive sammenhængen mellem en gård og dens ejere i Brøstrup længst muligt tilbage i tiden. Et arbejde, som har strakt sig over adskillige år. Efterforskningen med at finde rødderne for gården og dens skiftende generationer er sket sideløbende, og i nøje overensstemmelse med hinanden.

I de forløbne næsten 300 år har den omtalte gård kun været i to forskellige slægters besiddelse, nemlig:

A Knudsen/Jensen slægten fra ca. 1700 til år 1900

B Nis Jokum Ravn/ Peter Wonsbek Ravn /Nis Ravn
fra år 1900.

Jeg har valgt at opdele beskrivelsen af de to slægter og deres tilhørsforhold til gården i hvert sit afsnit, da grundlaget for efterforskningen er af vidt forskellig karakter:

A Fra slægterne Knud Jensen /Jens Knudsen - som for mig var fremmede - forelå der på forhånd ingen oplysninger (undtagen vedrørende den sidste ejer Jens Knudsen Jensen). Al indledende forskning er sket på landsarkivet i Aabenraa, hovedsagelig gennem kirkebøgerne fra Hygum Sogn. Kopi af kirkebøgerne findes nu i let tilgængelig form i Hygum Sognearkiv.

B Gården, som er min fødegård, overgik i slægten Ravns eje, da min far, Nis Jokum Ravn, købte den 1/2 i året 1900. Fra dette tidspunkt og fremover foreligger relevante oplysninger i skriftlig såvel som mundtligt overlevering fra vore forældre.

Den første del af arbejdet, som her fremlægges, omhandler kun perioden frem til år 1900.

For at kunne opbygge en ejer- og slægtsfortegnelse for perioden før år 1900, har jeg taget udgangspunkt i ejeren af gården i år 1900, Jens Knudsen Jensen. Derfra er hans slægts historie ført længst muligt tilbage i tiden efter arvefølgen fra far til søn.

Ved gennem kirkebøgerne fra Hygum sogn at følge begivenhederne om fødsel, vielse og død - og hvad derudover kan læses mellem linierne - synes man at få et indblik i de gamle slægters livsforløb.

Et værdifuldt forskningsgrundlag fra kirkebøgerne var oplysningerne om, at de pågældendes bopæl var Brøstrup. Ligeledes at navneskikken var overholdt med hensyn til at opkalde ældste søn efter farfaderen.

Dette mønster, med i kirkebøgerne at finde den lige linie tilbage i tiden, blev afbrudt ved den ældst kendte på det tidspunkt, nemlig Knud Jensen af Brøstrup, født 1748. Den videre forskning ad denne vej gav ikke noget resultat.

De efterfølgende oplysninger til videreføring af ejerfortegnelsen stammer fra den meget udførlige udskiftningsprotokol i Brøstrup fra 1771, som foreligger fra landsarkivet i Aabenraa. I en fortegnelse over lodsejerne fra Brøstrup var der tilsyneladende ingen nævnt med tilknytning til Knud Jensens gård.

Et fremmed navn, Jens Christensen Brem løste problemet, og brikkerne faldt på plads: Jens Christensen Brem havde i 1748 giftet sig ind på gården med Maren Knudsdatter af Brøstrup, som var datter af den hidtil ældst kendte Knud Jensen, født i 1705.

Oplysningerne fra kirkebøgerne i Hygum og fra protokollen over udskiftningen i Brøstrup var sammenfaldende, og den endelige slægts- og ejerfortegnelse kunne fortsættes.

I de følgende afsnit vil indre og ydre begivenheder, som måtte anses for at falde indenfor hvert slægtsled, blive omtalt.

Ejere af gården før år 1900 vil blive indført under følgende overskrifter:

1. Jens Pedersen (født 1668)
2. Knud Jensen (født 1705)
3. Maren Knudsdatter (født ca. 1730)
og Jens Christensen Brem (født ca. 1719)
4. Knud Jensen (født 1748)
5. Jens Knudsen (født 1781)
6. Knud Jensen (født 1825)
7. Jens Knudsen Jensen (født 1865)

Brøstrup, 1992.

Elin Ravn

1. Jens Pedersen

Den første kendte ejer, *Jens Pedersen* udi Brøstrup, var født 1668 i Brøstrup. Oplysningerne i kirkebogen er mangelfulde, og hustruens navn er uoplyst. De havde sønnen *Knud Jensen*, der var født 1705 i Brøstrup. Der har sikkert været flere børn, men *Knud Jensen* overtager fæstegården.

2. Knud Jensen

Knud Jensen var født 1705 i Brøstrup og blev gift med *Sidsel Thomasdatter*, der var født omkring 1697, ligeledes i Brøstrup.

De fik børnene *Maren Knudsdatter*, født omkring 1730, *Simon Knudsen*, *Morten Knudsen* og *Ingeborg Knudsdatter*.

Datteren *Maren Knudsdatter* blev trolovet med *Jens Christensen*, *Brem*, i 1748.

På det tidpunkt var *Knud Jensen* død, og hans enke *Sidsel Thomasdatter* havde overtaget fæstegården i Brøstrup. Hendes afdøde mand benævnes i de følgende akter som *Knud Termansen*. Navnet *Termansen* kan meget vel have været et mellemnavn til *Knud Jensen*, og forekommer i øvrigt ved anden lejlighed inden for familien *Knudsen/Jensen*.

Ifølge et foreliggende skøde af 20. december 1748 overdrager *Sidsel* nu fæstegården til en datter og svigersøn, og får samtidig fra dem indført en aftægtsnydelse for sit eget vedkommende.

I tilslutning hertil oprettes under samme dato en arvekontrakt, hvorefter *Jens Christensen* og hustru *Maren Knudsdatter*, *Brøstrup* skal udrede til hendes søskende, for *Fædrene* og *Mødrene* arv:

Simon Knudsen 14 rdl. til *Mikkelsdag* 1749,

Morten Knudsen 14 rdl. til *Mikkelsdag* 1749,

det samme til dem begge ved Paasketid 1752,
Ingeborg Knudsdatter 8 rdl. til Mikkelsdag 1750.

Et uddrag af skøde og aftægtsbetingelse følger hermed:

... Sidsel Thomasdatter i Brøstrup ... overlader og afhænder min påboende og i fæste havende halve gård, med mine øvrige børns villie og samtykke med al den sig derpå befindende Husbygning, sæd og besætning, boeskab og husgeraad, inden og udendørs ligesom det nu forefindes, intet undtaget til min kjære datter *Maren Knudsdatter* og hendes kjæreste *Jens Christensen af Brem*.

... Aftægts giver må være forpligtet til så hastigt jeg får i sinde at drage på aftægt, at forskaffe mig til Husværelse det såkaldte *Deine Hus*, som står i Toften og det samme i forsvarlig stand at bringe og vedligeholde.

Endelig give mig til aftægt: 12 skæpper tør rug, 5 skæpper malt, 2 skæpper byggryn, samt til hummel og salt 1/2 rigsdaler, en lispund flæsk, 2 fede gæs, 1 lispund hør af værdi 1 rigsdaler, en forsvarlig ko, som altid skal leve og aldrig dø, tvende får, som tillige med koen græsses med aftægts givers egne, men til vinterføde nyder jeg til bemeldte ko og faar foruden fornøden staldrum, 2 forsvarlige læs høg og dertilmed så meget halm, som behov gjøres og fornøden eragtes. Saa og til ildebrændsel 24 forsvarlige læs torf, som aftægts givener lader mig grave, rykte og i rette tid til mit *aftægtshus* hjemføre.

Tilmed forskaffe mig fri vogn til Kirke, Kjøbstad og Mølle, saa ofte som det behøves og eragtes, og

skal det desforuden være mig tilladt at medtage paa aftægt en forsvarlig seng, samt fornøden kedel og kar, saa vel som at benytte mig af aftægtsgiverens ovn og bageredskaber saa ofte jeg det behøver.

Och naar en gang Gud behager mig til døden at bortkalde, skal aftægtsgiveren Jens Christensen med hustru Maren Knudsdatter være forpligtet, at bestedige mig en hæderlig og christ sømmelig jordefærd, hvorimod dennom og deres arvinger, saa vel aftægten som alt mit efterladenskab dem skal være hjemfalden.

Brøstrup, den 20. December 1748.

Underskrevet:

Paa egne og hustrus vegne - Jens Christensen.

For Sidsel Thomasdatter, sahlig Knud Termansens enke - Niels Jensen, som lavvæрге.

For Søren Knudsen og Morten Knudsen - Hans Christensen, som lavvæрге.

Paa egen og hustru Ingeborgs vegne - Laus Nielsen

Paa rettens vegne: A. Lundt, Ægidius. Daue.

Sidsel Thomasdatter - i kirkebogen benævnt som Sidsel Knuds - døde den 11. juni 1763 i Brøstrup.

3. Maren Knudsdatter og Jens Christensen Brem

Maren Knudsdatter var født omkring 1730 i Brøstrup, som datter af Knud Jensen og Sidsel Thomasdatter. Hun blev som 18-årig gift med *Jens Christensen Brem*, der var født omkring 1719. Kirkebogen fra Hygum kirke oplyser herom:

1748 copuleret *Jens Christensen af Brem* og *Maren*

Knudsdatter af Brøstrup efter at de var trolovet samme årstal og under samme betegnelse.

Dette afsnit er indledt med navnet på *begge* ægtefæller som ejere, idet Cidsele Thomasdatter, der var enke, i henhold til skødet af 20. december 1748 havde overdraget fæstegården til datteren *Maren Knudsdatter* og svigersønnen *Jens Christensen Brem*.

Jens Christensen og Maren fik børnene *Knud Jensen* født 1748, Chresten Jensen, født 1753 og Sidsel Jensdatter, født 1760.

Jens Christensen, Brem, stammede sikkert fra landsbyen Brem i nabosognet Rødding. Om han også er født i Brem, kan ikke konstateres, da kirkebøgerne i Rødding gik tabt ved præstegårdens brande i 1659 og 1809.

Tilnavnet Brem blev i almindelighed brugt i Brøstrup som kendingsnavn og tillægsnavn til Christensen, men det indgik efterhånden også særskilt som efternavnet Brem.

Jens Christensen kan være flyttet til Brøstrup sammen med sin familie fra Brem. I kirkebogen fra Hygum sogn står nemlig fra samme tidsperiode opført flere personer, der har brugt eller fået tillagt efternavnet Brem.

Ifølge skødet af 20. december 1748 (afsnit 2) overtog Jens Christensen Brem sammen med Maren Knudsdatter hendes fødegård i Brøstrup.

I 1749 blev Jens Christensens og Maren Knudsdatters ældste søn døbt i Hygum kirke, han fik navnet *Knud Jensen*. Ifølge navneskikken bliver morfaderen opkaldt først, hvis forældrene, som i dette tilfælde, fornylig har overtaget gården.

I 1760 døde Maren Knudsdatter. Jens Christensen Brem giftede sig igen året efter, og indførtes i kirkebogen fra Hygum således: "1761 Jens Brem og Martha Provst."

Begges efternavne er typiske kendingsnavne fra deres tidligere opholdssted eller herkomst. Martha Provst var født omkring

1744, men der foreligger ikke nærmere oplysninger om hendes tilknytning til efternavnet Provst.

Jens Christensen Brem og Martha Provst fik følgende børn: Anne Maren Jensdatter, født 1763, Tærkel Jensen, født 1765, Birrit Marie Jensdatter, født 1767, Anne Jensdatter, født 1770, og Hans Jensen, født 1771 (død 1773).

Martha Provst døde 1774, 30 år gammel. Hun blev begravet sammen med et dødfødt drengbarn.

Mange familiemæssige begivenheder netop inden for dette slægtsled har kunnet aflæses i kirkebøgerne fra Hygum sogn.

I den periode, da Jens Christensen Brem var ejer af gården i Brøstrup, skete også de store begivenheder udadtil.

Af størst betydning for befolkningen blev vel *udskiftningen* og ophævelse af *landsbyfællesskabet*, som fandt sted efter kgl. lovforordning af 26. januar 1770, og dens udførelse med fordelingen af fællesjordene strakte sig over flere år.

Hver landsby - eller byafsnit - blev behandlet særskilt af den lovbestemte nedsatte kommission, tillige med de påberørte lodsejere.

Fra udskiftningen i *Brøstrup* foreligger en udførlig protokol, begyndende den 18. maj 1770 og afsluttet i 1781 med opgørelse af de enkelte lodsejeres andele af den udskiftede jord. - Hver enkelt bonde kunne herefter frit råde over sine marker.

I protokollen benævnes Jens Christensen Brem også som Jens Christensen eller som Jens Brem. - I øvrigt holder han sig ikke tilbage for at fremføre en klage over for den høje Commission, da han føler sig fornærmet i en sag, der berørte hans område.

Bygningerne til Jens Christensens gård forblev også *efter* udskiftningen beliggende i landsbyen Brøstrup - omtrent inden for det område, hvor Nis Ravns bygninger ligger i dag.

Ernanden inför till Karlshamn. Nådor.
Åber Åndergård och A. Åberg
År 1771

Fr. Sjölingensberg

#

Stämning Broström

den 18de Maj 1770.

Den ut förordade Rättsen af
Roost, tillkommande de kongelige be-
diutarna i Örnäs & Sjölingensberg
med och för Rätts special ordre med-
kontra 3de Cammerens just af-
sigta 20de April gaf sig nedföljande
sig med Broström hos i följande
kommissionen af 18de Februari a: c.
utgående sin i följande kom-
missionen

Land- og Skiftens- Instrument

1782.

Helsing

over

Nager, Lige, Sællet og Heede,

3

Brøstrib Bye, Sygum Fogd,

under

Fros Perret, i Amtet Haderslev,

Efter den nærmere Forordning om
 Sællits Plaks opbævelse af 26de Jan. 1770,

Udfærdiget in Anno 1781

Som de fleste gårde i Brøstrup hørte Jens Christensens til de såkaldte *Haderslevhuser* også benævnt som *Haderslev Stavn*. Ejerne hørte direkte under kongen, og "bønderne, de såkaldte amtsbønder, var så fri, at de uden indblanding fra øvrigheden selv kunne bestemme, hvor de ville bo de var uden den store forskel fæstere, og deres ejendomme kunne gå i arv inden for slægten"

Jens Christensen Brem, der var blevet enkemand for anden gang i 1774, afstod i 1780 gården til sin ældste søn af første ægteskab, *Knud Jensen*. Der oprettedes en udførlig afståelses- og aftægtskontrakt:

Afstaelses- og Aftægts-Contract for Jens Christensen Brem og hans Søn Knud Jensen begge af Brøstrup.

Vitterliggøres herved at imellem Jens Christensen Brem af Brøstrup paa den eene og sin ældste Søn, Knud Jensen, paa den anden samt øvrige Børn, saavel myndige som Formynder for de umyndige, paa den 3^{die} Siide, er indgaaet og sluttet efterstaaende Afstaelses- Arve- og Aftægts-Contract og Fordeling som følger:

Da jeg, Jens Christensen formedelst Alder og Skrøbeligheds Tiltagelse ej formaar længere at forestaa min paaboende 1/2 kongel. Hadersleffhuus Fæstegaard, saa har jeg med god og villie tænkt her, overladt og afstanden samme, ligesom jeg i Kraft dette overlader og afstaaer for mig og mine Arvinger bemelte min paaboende 1/2 Fæstegaard i Brøstrup under Frøs Herred beliggende til min ældste Søn Knud Jensen og Kone samt deres Arvinger med Sæd og Grøde, indavlet Høe og Korn, Kræ og Bester,

Besætning og Boeskaber af levende og dødt, inden og uden Dørre ligesom det nu er og forefindes, saa de samme fra nu af maae antage samt derpaa søge Fæste.

Derimod

Lover og forpligter jeg Knud Jensen mig for mig og Arvinger, hub hypotheca bonorum, ikke alleneste at præstere af samme mig overladte 1/2 Fæstegaard præstanda samt svare og betale ald paa samme Fæstegaard saavel kongel. som privat Giæld, men endog give og udbetale til mine øvrige Sødskende for ald Fædren og Mødren Arv som følger:

a. Til min Broder Christen Jensen, 27 Aar gammel i reede Penge 200 M lbsk skriver Toe Hundrede Mark lybsk.

b. Tærkel Jensen, 15 Aar gml. 4 Uger efter Paaske, med Formynder Christian Hansen i Brøstrup, ligeledes 200 M lybsk og 1 Klædning af got hiemmegiort Tøij.

c. Sidsel Jensdatter, 20 Aar 17de Trinitatis Søndag, med Formynder Lauritz Termansen, Østerlinnet: 100 M lybsk.

d. Anne Marie Jensdatter, 17 Aar 3 Uger efter Paaske, med Formynder Nis Nissen i Brøstrup, ligeledes 100 M lybsk.

e. Birrit Marie, 13 Aar 12te Trinitatis Søndag, med Formynder Peder Pedersen af Rødning, ligeledes 100 M lybsk.

og f. Anne Jensdatter, 10 Aar gammel 2. Paaskedag, med Formynder Hans Iversen i Brøstrup, ligeledes 100 M lybsk, alt ved deres 21 Aars Op-

naaelse, til hvilken Tiid de uden Rendter bliver staaende i Gaarden, derforuden nyder Birrit Marie Jensdatter hendes sl. Moders Kiste og Seng, hvorimod de øvrige 3de Døttre ligeledes hver skal have en Kiste og Seng af samme Værdie samt frie Trolovelse med Klæde og Føde, Ære og Lære til de til herrens Bord kan vorde admitteret, samt efterdags saalænge de ere eenlige og ugifte frie Tilflugt til Stædets Besiddere i Sygdoms Tilfælde uden nogen Betaling.

Dernæst

Ifald nogen af dem forinden deres 21de Aars Opnaaelse skulle komme i Ægteskab, da skal jeg, Knud Jensen, som Stædets Besiddere, paa Forlangende at være forbunden til af udbetale det foroven Stipulerede alt imod lovlig Aftale og Quittering.

Nok

lover jeg, Knud Jensen, for mig eller Efterkommerer paa Stædet at give min kjære Fader, Jens Christensen Brem, naar han eij lyster længere hos mig eller Gaardens Besiddere at forblive paa Mad og Maal til Aftægt som følger: nemlig

i den Tiid vi kan komme overeens at være sammen paa Mad og Maal, nyder han forsvarlig Underholdning tilligemed den synder Dørrense med den deri staaende *jern Kakkelvorn* saavel som sin egen Seng, ligesom den nu er, fra hvilket Rum Stædets Besiddere altid naar forlanges holder skikkelig varm og forsvarlig i Stand, samt hvis Aftægtstageren skulle tilslaae Svaghed, at lade hannem forsvarlig opvarte med Pleje og Tilsyn, desforuden give Aftægtstageren 4 Rdl. til Haandpenge samt betale Offer og Extra-

Skatter for hannem.

Skulde Aftægtstageren imidlertid faae i Sinde at være for sig selv, skal Gaardens Besiddere forskaffe hannem forsvarlig huus Værelse med et fag vesten ved, dog i lige Linie med den forbenævnte Dørrense, med Loftskud og Kakkellovn samt Oven og frie Adgang til Skorstenen. Da nyder han aarlig til Underholdning 20 Skjp. reen tør Rug, 10 Skjp. Byg-Malt, 5 Skjp. Bog hvedegryn, 2 Skjp. Byggryn og 2 Skjp. god Byg; til Slagt aarl. 2 lisp. tør Flæsk, et feed Faar eller i det(s) Sted 1 Rdl. og ellers aarlig som før anmeldt, 4re til Humle og Salt, samt den beste Seng og frie for Offer og Extra-Skat, desuden skal Aftægtstageren aarl. have 2de Hørgarns Skiortere. Naar hand drager paa Aftægt tager hand med sig næst den beste Koe, som Stædets Besiddere holder levende og aldrig død, hvilken foedres og græsses samt rygtes og føres hen og hiem ved Stædets egne de beste.

Til Ildebrændsel nyder Aftægtstageren 26 Læster Tørv, som Gaardens Besiddere skal grave, rygte og hiemkiøre til rette Tiid.

Endnu tager han med sig af Gaarden fornøden Huusgeraad og Boeskaber samt frie Adgang til Brøger og Bage Redskaber og fornøden Kaalgaardsjord; desuden frie Vogn til Kiøbstad og Kirke, naar fornøden gøres, samt sit Korn frie fra og til Mølle.

Ifald Aftægtstageren ville have sig nogle Bitræer, maae han uden Forhindring omsætte samme synden for sin Værelse.

Naar Aftægtstageren ved Døden afgaaer, hiem-

falder den halve Aftægt til Gaardens Besiddere, samt alt andet hand sig ellers efterlader, undtagen hans Livsklæder, som Sønnerne skifter imellem hverandre, ligesom Døttrene skiftede deres Moders Klæder, og hvis nogle Biestokke skulle befindes efter hans Død, da tilkommer enhver ligemeget af samme; hvorimod Gaardens Besiddere lader hannem Christ sømelig efter Skik og Brug begrave.

Det saaledes imellem os er indgaaet samt fast og stadig paa alle Siider skal holdes stadfæstes ikke allene med egenhændig Underskrift, men ombedes ogsaa de kongel. Herreds Betientere samme med deres Underskrifte behagel. ville stadfæste og protocoll.

Skeete paa Ting: Hygum d. 17de Febr. 1780

Jens Christensen

Knud Jensen

For Christen som er syg og har givet Fuldmagt til alle Formynderne underskriver jeg Hans Iversen.

For Sidsel Jensdatter som fraværende

Laust Termansen

Nis Nissen

Christian Hansen

Peder Pedersen

Hans Iversen

Til Vitterlighed

H. Daue

Simonsen

På det tidspunkt var Jens Christensen Brem 61 år, og han var på aftægt i 26 år.

Aftægtskontrakten vidner om økonomisk gode kår. Set i sammenhæng med en betydelig stigning i kornpriserne fra 1740 er stuehuset til gården efter al sandsynlighed bygget omkring denne periode. I kontrakten nævnes også, at der findes jernkakkellovne i stuerne, og disse fandtes ikke i de gamle huse.

I kirkebogen fra Hygum står indskrevet:

Jens Christensen døde i Brøstrup, Haderslev STAVN
1806 i en alder af 87 Aar.

4. Knud Jensen

Knud Jensen var født i 1748 i Brøstrup som søn af Jens Christensen Brem og Maren Knudsdatter. Han blev gift 1779 i Hygum kirke med *Else Nisdatter*, som var født omkring 1749 (ifølge oplysning fra folketællingslisten fra 1801).

Kort tid efter giftermålet overtog de gården efter Jens Christensen Brem.

De fik børnene *Jens Knudsen* (født 18/2 1781), *Nis Knudsen* (født 1784), *Maren Knudsdatter* (født 1788) og *Knud Knudsen* (født 1789).

Knud Jensen døde den 28. november 1788 i Brøstrup 41 år gammel. Hans ældste søn *Jens Knudsen* var da kun 7 år.

På det tidspunkt levede faderen *Jens Christensen Brem* endnu, og aftægtsforpligtelsen til ham påhvilede herefter *Knud Jensens* enke.

Else Nisdatter agter at gifte sig igen, men savner penge; hun må låne 200 Rigsdaler fra Hygum kirke den 7. februar 1792.

Omtrent samtidig, den 8. december 1791, oprettede hun og værger en 10 årig forpagtningskontrakt med hendes *tilkommende* 2. mand. Den 18. februar 1792 blev *Else Nisdatter* af Brøstrup gift med *Mikkel Pedersen* af Hygum (født 1753), der indgik som sættemand på gården. Det vil i dette tilfælde sige, at han overtager forpagtningen indtil arvtageren bliver myndig, og skal da tilsikres en aftægt for sig og hustruen.

Følgende oplysninger er fra Folketællingslisten i 1801:

Mikkel Pedersen	Husbonde	48 år	i 1. ægteskab, gårdbesidder
Else Nisdatter	hans kone	52 år	i 2. ægteskab
Jens Knudsen	Stedsøn	20 år	ugift
Nis	"	17 år	"
Knud	"	11 år	"
Maren Knuds Datter	Steddatter	13 år	"
Jens Christensen	Enkemand	82 år	Enke efter 2. ægteskab, nyder aftægt på gården

Ved fratrædelsen af forpagtningen efter sættetidens ophør for Mikkel Pedersen overdrages gården, ifølge kontrakt af 21. november 1805, til Else Nisdatters søn af 1. ægteskab Jens Knudsen, som nu er 24 år.

Samtidig oprettes mellem parterne en aftægtskontrakt til fordel for stedfaderen Mikkel Pedersen og moderen Else Nisdatter (kontraktens indhold foreligger ikke).

Ifølge en kontrakt, ligeledes af samme dato, påtager Jens Knudsen sig at udrede arven til sine søskende således:

1. til min broder Nis Knudsen i rede penge 90 rdl. 32 skilling og en klædning af hjemmegjort tøj i hvilken kulør ham tykke
2. til min broder Knud Knudsen ligeledes 90 rdl. og 32 skilling ved hans 21. års opnåelse
3. til min søster Maren Knudsdatter 50 rdl og en seng af værdi 30 rdl., 1 heel kiste og 1 skikkelig klædning af hjemmegjort tøj hvilken kulør hun lyster
4. I fald min yngste broder skulle komme i krigstjeneste forbinder jeg mig årlig at forsyne ham med en god madpose til mønstring med midler

udi værdi i nye mønt 3 rigsdaler, desuden årlig at give ham de to første år 1 lispund smør, 1 lispund ost, 1 flæskebryst og 5 rdl. i rede penge.

Foruden dette skal mine søskende have fri tilflugt til deres barndomshjem udi svaghed, medens de var enlige og ugifte og nyde hvad huset formår i underholdning.

Else Nisdatter døde i Brøstrup den 11. maj 1815, 66 år gammel. Mikkel Pedersen døde i Brøstrup den 13. oktober 1819, 67 år gammel.

5. Jens Knudsen

Jens Knudsen var født den 18/2 1781 i Brøstrup som søn af Knud Jensen og Else Nisdatter.

Han blev trolovet den 11/2 1813 i Hygum præstegård og viet 1814 i Hygum kirke til *Anne Marie Andersdatter* af Brøstrup; hun var født omkring 1787. Kirkebogen oplyser:

Den 11. December 1813 mødte i Hygum Præstegaard velagtede og velfornemme Ungkarl og Gaardmand Jens Knudsen af Brøstrup og paa hans Forlovede Dydige og Gudfrygtige Pige Anne Marie Anders Datter af Brøstrup hendes vegne velagtede Gaardmand Iver Christiansen, ligeledes af Brøstrup, for at blive paa befalet maade indskrevne i Kirkebogen som Forlovede og derpaa aflyses af Prædikestolen.

Dette tilstaaes af os Underskrevne

Jens Knudsen

Iver Christiansen

At Ungkarl og Gaardmand Jens Knudsen af Brøstrup og Pige Anne Marie Anders Datter samme steds, som nu agte at indlade sig i Ægteskab til sammen, ere for anden Trolovelse og Ægteskab fri og ledige, og ikke hverandre beslægtede eller besvogrede, samt at der i øvrigt ej findes noget som efter Loven og Kirkeritualet kan være hinderligt i det Ægteskab de nu agte at indgaae. Dette indestaar vi tvende underskr. Forlovere Sognepræsten i Hygum for: d: ut s:

I. Jørgensen

I. Christiansen

Jens Knudsen og Anne Marie Andersdatter fik børnene

Else Marie Jensdatter	født 18/10 1814
Christine Jensdatter	født 18/1 1817
Maren Jensdatter	født 31/5 1819
Anne Lene Jensdatter	født 9/12 1821
<i>Knud Jensen</i>	født 30/4 1825
Jens-Sine Marie Jensdatter	født 5/8 1828

Jens Knudsen havde overtaget fødegården i Brøstrup som 24-årig i henhold til kontrakten af 21. november 1805, efter at have gjort skifte med sine søskende Nis, Knud og Maren, samt afviklet aftægtsforholdene til sin stedfader Mikkell Pedersen og moderen Else Nisdatter, ifølge kontrakt af samme dato.

Jens Knudsen døde den 12/8 1828 i Brøstrup, 47 år gammel. Sønnen *Knud Jensen* var da kun 3 år.

Enken Anne Marie Andersdatter giftede sig igen med *Peder Jensen Bennedsen*, der var født i Langetved, Skrave Sogn den 23/3 1800. Han benævnes også som Peder Jensen eller Peder Brem.

Peder Jensen Bennedsen indgik derefter som *sættemand* på gården. Det vil sige, at han som konens anden mand overtager gården, indtil arvtageren Knud Jensen opnår myndighedsalderen. Da må sættemanden opgive ejendommen mod at der ydes ham og ægtefællen en livsvarig aftægt.

I den anledning blev der oprettet en sættekontrakt mellem parterne, indført Actum Brøstrup den 15. maj 1833. Dokumentet er underskrevet af Peder Jensen Brem og kone Anne Marie samt hendes børns værger: Knud Knudsen, Nis Knudsen, Iver Hansen, Iver Christiansen og Anders Hansen. Til vitterlighed: Hagedorn, Ridel.

Samme dato fandt også en skifteregistrering sted over Jens Knudsens dødsbo. Det er en rekonstruktion, fordi retsbøgerne var brændt. Dødsboet vurderedes således:

4 køer af middelmådig kvalitet, 3 treårige ungekøer, 1 trævogn med tilbehør, 4 heste, nemlig 1 fem år gammel, 1 fire år gammel og 2 femten år gamle, 7 får, 1 sosvin, 2 gylte og en gase med yngel.

2 gamle plove, 2 par gamle harver, 2 sæt hestetøj af seler og en del håndredskaber til gårdens nødvendighed. Det indavlede korn. Rugsæden var lagt.

5 fuldstændige senge med 10 lagner, 3 jernbilæggekakkelovne, 1 staastak med hus, 6 rebstole, 3 borde og 2 bænke, nødvendig køkken-, bryggeri-, bageri- og mælkeskabe.

20 (?) fag 1 sals hus samt korn og staldhuse, 25 fag nord og vesterlade, 6 fags aftægtshus, 4 fags ovnhaus og 5 fags tørvelade.

Vurderingssum ialt 973 Courant daler. Gælden opgøres til ialt 525 Courant daler, hvorefter bliver 450 Courant

daler til deling mellem arvingerne:

1	Moderen	bedste barns lod	100	rdl. Courant
2	Else Marie Jensdatter	18 aar	50	"
3	Christine Jensdatter	16 aar	50	"
4	Maren Jensdatter	14 aar	50	"
5	Anelene Jensdatter	12 aar	50	"
6	Fæstearving Knud Jensen	8 aar	100	"
7	Jens Sine Marie Jensdatter	5 aar	50	"

Peder Jensen Bennedsen fratræder gården i 1847, da arvtageren Knud Jensen opnår myndighedsalderen og overtager fødegården i henhold til sættekontrakten. Samtidig oprettes mellem Knud Jensen og den fratrædende stedfader Peder Jensen Bennedsen og moderen Anne Marie Andersdatter en aftægtskontrakt til fordel for de fratrædende. Den indeholder følgende:

Til Husværelse: det hus i gaarden som allerede er bygt, men som i standsættes og vedligeholdes af stedets besidder forsvarligt, og til Kaalgaard, den ved huset indhegnede lille Toft, som alletider med 2 læs god gødning og indhegning aarlig forsvarligt forsynes.

En brønd anlægges ved huset, forsynes med kasse, der bestandig holdes vedlige og ifald samme ej holder vand, saa bliver stedets brønd og vand til fælles brug.

Aarlig leveres 3 1/2 tønne god ren rug, 1 tønne boghvedegryn, 1 tønne gode byggryn, 1 tønne bygmast, 2 lispund flæsk, dansk vægt, aarlig til haandpenge, humle og salt 4 mark.

Og naar de drager paa aftægt om Høsten da må de tage den næstbedste ko, som holdes levende og aldrig dø, og der den bliver for gammel eller uduelig forskaffer stedets besidder dem den næstbedste af gaardens køer i stedet for.

I de tilfælde at bemeldte ko er gold, ydes der ugentlig 1 pund smør og daglig af stedets køer 1 kande ny-malket mælk om sommeren og om vinteren ikkun 1/2 kande. Tillige udtages der 2 faar, hvoraf de ny-der uld.

Bemeldte kreatur saavel som faarene og deres lam græsses med stedets bedste malkekøer og faar, og forskaffer aftægtstageren det fornødne Tøj, der ikke maa være længere end gaardens.

Aftægtsgiveren skal foretage flytning, hjem og udbringning.

Til vinterfoder og til hø, det lidet skifte i Nørskoven, desuden 1 trave Rug halm, 1 tønne havre, 1/2 trave byghalm, 1/2 trave boghvede halm.

Høet indbringes af stedets besidder.

1 fjerdingkar Hørfrø erholder de aarlig ved gaarden.

Offer og ekstraskat betaler stedets besidder.

Til brændsel 8 læs tørv, 2 læs Klyhn og stedets besidder lader dem opgrave, rygte og hjemkøre samt indsætte i huset, dertil 4 læs træ hjemkørt og leveret hvert år.

Om aftægtsfolkene skulle trænge til hjælp eller pleje i Sygdomstilfælde, så skal vi passe dem som vi kan svare Gud og øvrighed til.

Fri Hestevogn til Kirke og 2 gange årligt til Købstad og levere deres korn til mølle sammen med gårdens.

Ved død skal besidderen af gården besørge aftægtsfolkenes begravelse efter sognets skik og brug.

Ved den førstes død bortfalder halvdelen af aftægten på nær, husværelse, brændsel, fourage og kålgård.

Ønsker aftægtsfolkene at flytte, skal ydelserne præsteres indenfor 1 mils afstand fra gården.

Ved aftægtsfolkernes død går det hele tilbage til gården på nær Kakkellovn, Hør, aftægtskonens Linklæder, der tilfalder døtrene til deling.

Dateret 8. November 1846.

Signeret Peder Jensen,
Müller.

Knud Iversen,

Peder Bennedsen og Anne Marie Andersdatter var dermed gået på aftægt med en udførlig aftægtskontrakt i ryggen.

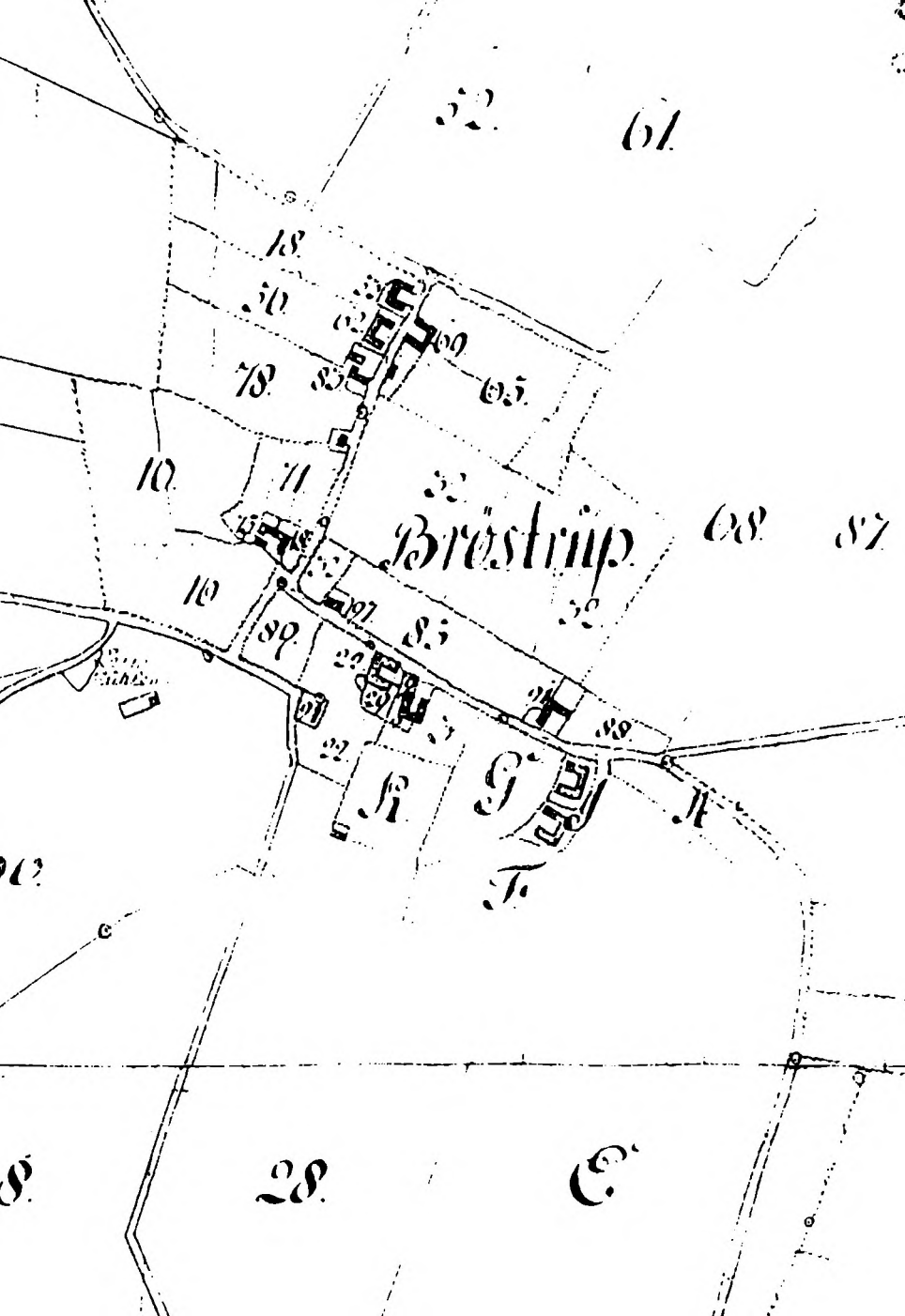
På folketællingslisten fra 1855 står de opført med selvstændig husstand således:

Peder Jensen	58 aar	gift	Født i Skrave	Aftægtsmand og Husslagter
Anne Marie Andersdatter	68 aar	gift	Født i Brøstrup	Hans Kone

Manden har således fået et bierhverv som husslagter.
I kirkebogen for Hygum står indført:

Peder Jensen Bennedsen døde den 5/5 1861 i en alder af 61 1/12 år, var Aftægtsmand for Sønnen Knud Jensen, Haderslev Stavn.

Anne Marie Andersdatter døde den 22/6 1872 i Brøstrup, 85 år gammel, hun var Aftægtskone for Knud Jensen i Brøstrup.

52

61

18

30

78

10

71

Bröstriup

68

87

10

89

97

85

32

100

S

G
F

89

100

9

28

60

6. Knud Jensen

Knud Jensen var født den 30/4 1825 i Brøstrup som søn af gårdmand Jens Knudsen og Anne Marie Andersdatter.

Han var deres eneste søn blandt 5 døtre, og som omtalt i det foregående afsnit kun 3 år gammel, da faderen døde.

Det må have været et fremherskende ønske inden for familien at kunne bevare gården, indtil arvtageren til sin tid kunne videreføre den, mange formaliteter og aftaler skulle træffes forinden.

Da moderen Anne Marie Andersdatter giftede sig for anden gang med Peder Jensen Bennedsen, blev der indsat formyndere for hver enkelt af børnene; for Knud Jensen indsattes farbroderen Knud Knudsen og Iver Christiansen, begge fra Brøstrup.

Moderen og stedfaderen overtog gården i henhold til sættekontraktens bestemmelse, det vil sige indtil Knud Jensen nåede myndighedsalderen.

Til gengæld skulle han til den tid sikre dem en livsvarig aftægtsnydelse.

Alle disse akter og aftaler med flere blev udfærdiget i maj 1833, og da var arvtageren, som det hele handlede om, kun en dreng på 8 år.

Han blev konfirmeret i Hygum kirke i 1844 - 16 år gammel.

Knud Jensen overtog fødegården i 1847 som 22-årig, og han har da næppe været myndig endnu.

Den fratrædende stedfader Peder J. Bennedsen og moderen Anne Marie Andersdatter flyttede samtidig ind ... "i det hus, som allerede er bygt, men som istandsættes og vedligeholdes af stedets besidder forsvarligt".

Knud forblev boende på gården som ungkarl og med selvstændig husstand i en halv snes år.

På folketællingslisten fra 1855 står opført følgende personer på gården:

	Alder	Ægte.stand	Fødested	Stilling
Knud Jensen	30 år	ugift	Brøstrup	gårdmand
Jensine Marie Brem	27 "	"	"	husholder
Niels Henningsen	28 "	"	"	tjenestefolk
Hans Carsten Andreasen	28 "	"	Sdr. Løgum	"
Jens Ebsen Frank	22 "	"	Rødning	smed

Det ses, at alle på listen er i arbejdsdygtig alder. Nummer 2 på listen, Jensine Marie Brem, er yngste søster til Knud Jensen, og efternavnet Brem må være et levn fra forfædrenes herkomst i 1700-årene. Hendes fødenavn er Jens Sine Marie Jensdatter. Sidst på listen er opført Jens Ebsen Frank, smed. Han har sandsynligvis arbejdet hos den nærboende smed og kun haft logi på gården.

Knud Jensen blev gift i 1858 i en alder af 32 år.

Kirkebøgerne i Hygum giver følgende oplysninger omkring giftermålet:

Underskrevne Ungkarl, Gaardmand Knud Jensen af Brøstrup og Karen Adsgersen Lund af Rødning tilsige herved hinanden offentlig Ægteskabsløfte.

Brøstrup og Hygum Præstegaard den 12. Marts 1858

Knud Jensen

paa Brudens Vegne
Kresten Bennedsen

At vi som ovennævnte Forlovere og i Ægteskabelig Forbindelse ingen lovlige Forhindringer ... saa indestaar vi Undertegnede som Forlovere under Ansvar efter Loven.

Hygum Præstegaard den 12. Marts 1858.

Otto Iversen

Kresten Bennedsen

Gaardmand paa Rødding Østermark

Attest for Brudgommen af Hygum Kirkebog er født den 30. april 1825 og confirmeret 1841.

Bruden er født i Rødding den 25. april 1834 og confirmeret i samme Pastorat 1849.

De blev Copulerede hjemme i Huset den 13. Marts 1858.

Knud Jensen og Karen Adsgersen Lund fik børnene Ane Marie Jensen (født 11/3 1858), Ane Kjestine Jensen (født 20/3 1862), *Jens Knudsen Jensen* (født 11/6 1865), Adger Sørensen Jensen (født 13/1 1870) og Christine Jensen (født 29/9 1872).

Det er værd at bemærke, at børnene nu fik fast efternavn, i dette tilfælde Jensen, mod tidligere generationer, hvor barnet fik faderens fornavn som efternavn. Eksempelvis ville ældste datter da have heddet Ane Marie Knudsdatter, og ældste søn kun Jens Knudsen. Denne ændring i navneskikken blev taget i almindelig brug omkring midten af 1800-tallet.

Knud Jensen foretog nogle mindre handler med gårdens jordtilliggende, fortrinsvis i skovområdet beliggende sønden for gårdens tofter og agre. Det drejede sig ofte om byttehandler, hvor der ikke altid var penge med i foretagendet.

Her kan nævnes handelen den 15. juni 1865, hvor Knud Jensen afstår omkring 3 tdr. land til Rasmus Lauritzen og modtager omkring 5 tdr. land fra samme; hver for sig, og alt efter jordens bonitet, anslået til en værdi af 750- rdl., således at ingen af parterne skal betale den anden noget.

Den 5. november 1867 erhverver Knud Jensen fra Christian Bennedsen et skovskifte på omkring 4 tdr. land og et areal på omkring 5 tdr. land, som Bennedsen havde erhvervet fra Knud

Knudsen - farbror til Knud Jensen - til en samlet værdi af 2400 rdl. Kurant.

“Æ Ronneverskift”, vel nok den mest omhandlede skovfenne i Brøstrup, var også i Knud Jensens besiddelse.

“*Et hus i Brøstrup* hørte under Ribe amt. Har formodentlig tilhørt en Riberhus bonde.” Sådan anføres side 125 i J. Nissens skrift fra 1840, hvori han beskriver hele Haderslev amt. Denne oplysning er indføjjet i en fortegnelse over gårdens jordtilliggender.

Riberhustoft med areal 1,26 63 ha. frastykket parc. 95, var beliggende ca. 200 meter syd for gårdens bygninger (hvor nu Nis Ravns gård ligger), og med det omtalte hus liggende i den sydlige del af Riberhustofte.

Huset, der kan have ligget på stedet siden udskiftningen omkring 1770, lå da på dansk jord; hvornår det er solgt til en Riberhus bonde melder historien ikke noget om. Da landsdelen i 1864 kom under preussisk herredømme, lå det danskejede hus som en lille *enklave* blandt de nødtvungent tysk styrede omgivelser.

Huset blev sandsynligvis brugt som lejebolig.

I folketællingslisten fra 1801 var opført “Jes Peter Petersen. 30 år. glarmester i Brøstrup. Lisbeth Henriksdatter. 28 år. hans kone” og deres 3 børn fra 8 til 4 år.

I folketællingslisten fra 1845 var opført “Anders Hansen. 59 år. gift. født her i Sognet, er inderste og daglejer. Kathrine Jensdatter. 59 år. hans kone. født i Arrild Sogn” og deres 3 voksne børn.

Enklavehuset er i dag jævnet med jorden, og Riberhustoft er indgået under gårdens nuværende tilliggende.

Endvidere drev Knud Jensen en del handel med husdyr og kom i kontakt med mange mennesker; men driften af den hjem-

lige gård blev forsømt, og de økonomiske forhold var belastende. Følgende oplysninger er fra Skyld- og Panteprotokollen:

Knud Jensen i Brøstrup

1. Protokol den 1. December 1859 hvorefter Debitor borthyrer til Poul Eriksen Pedersen Gaardens Bygninger og en Del af Gaardens Jorder og nogle faa M... fra 1. Maj 1860 til 1. Maj 1870 imod en aarlig Leje af 400- M. som altid betales et aar forud og Aftægten til Peder Jensen og Hustru, samt efter Contraktens øvrige Indhold.
2. Protokol den 17. November 1860. En Obligation indført til Ane Christine Sloth og Petrine Sloth begge Døtre af Christian Sloth i Brøstrup, lydende paa 600- M. til 4 % aarlig Rente og med 1/2 aars opsigelse.
3. Protokol den 9. Maj 1862. En Obligation af samme dato udstedt til Sandemand Johannes Lund i Vesterlinnet lydende paa 1000 M. til 4 % Rente og med 1/2 aars opsigelse, hvilken opsigelse dog fra Creditors Side maa ske i de første 10 aar.
4. Protokol den 24. Maj 1870. En Obligation af 12. Maj 1870 indført i L.L. ... Knud Jensen af Brøstrup under pantsættelse af alt Gods og Formue er skyldig til Hr. Zabats ... Hans Chr. Hansen i Haderslev.

Da var Knud Jensen præget af sygdom og oprettede testamente den 28. februar 1876.

Testamente.

Jeg underskrevne Gaardmand Knud Jensen af Brøstrup bestemmer med dette mit Testamente hvorledes det efter min Død skal forholdes med mit Efterladenskab, saaledes som følger:

Indholdet er i forkortet form:

1. Hustruen Karen Adsgersen Lund skal forblive siddende i uskiftet bo.
2. Deles boet har ingen fortrinsstilling. En søn erholder 2 dele, en datter 1 del. Dersom hustruen er i live, skal hun foruden aftægt have den samme andel som en søns lod.
3. Den i uskiftet bo siddende hustru har fuld dispositionsret.
4. Børnene skal, hvis de ønsker det, have frihed til at udvandre til Danmark eller andetsteds hen.
5. Angriber børnene testamentet, da indskrænkes deres arveret til den lovlige pligtdel.
6. Hustruen samtykker i testamentet, som ægtefællen har bestemt det.

Underskrevet Brøstrup den 28. Februar 1876 med den forandring, at den ældste søn Jens Knudsen Jensen for sin ret som gaardarving forlods skal have 1000 M.

Vidner:
L. Müller
Otto Iversen

Underskrift:
Knud Jensen m.f. Pen
Karen Jensen

Med Attest under Haand og Embedssegel

Jensen TR-1

Amtsdommer.

Man bemærker den interessante bestemmelse i testamentets §4, hvorefter børnene, hvis de ønsker det, skal have frihed til at udrejse til Danmark eller andet steds hen. Begrundelsen må ses i relation til den påtvungne situation, som opstod, da landsdelen i 1864 kom under tysk herredømme.

Knud Jensen døde den 14/3 1876 i Brøstrup, 51 år gammel.

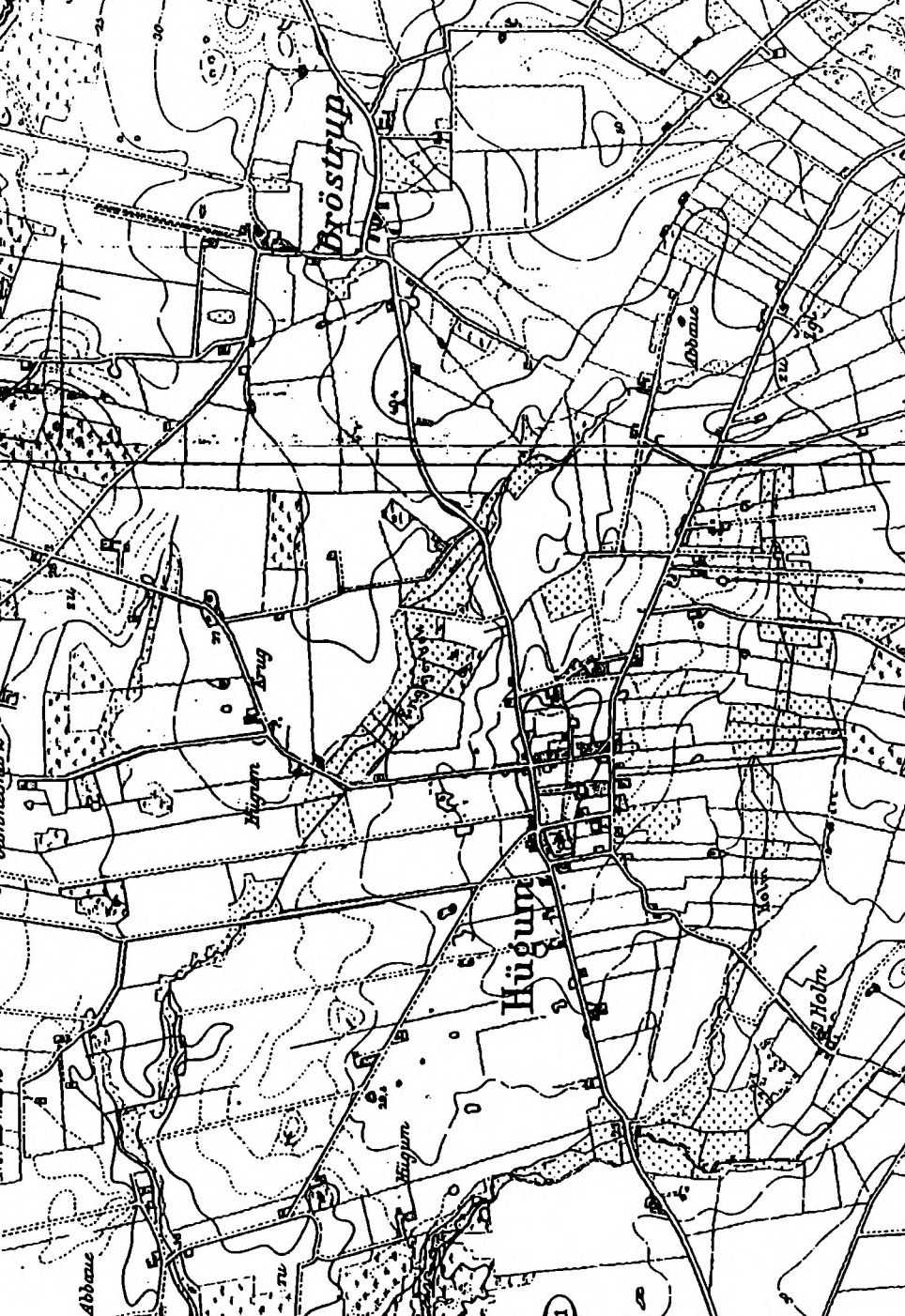
Hustruen Karen Adsgersen Jensen, født Lund, døde den 28/6 1878 i Brøstrup, 45 år gammel.

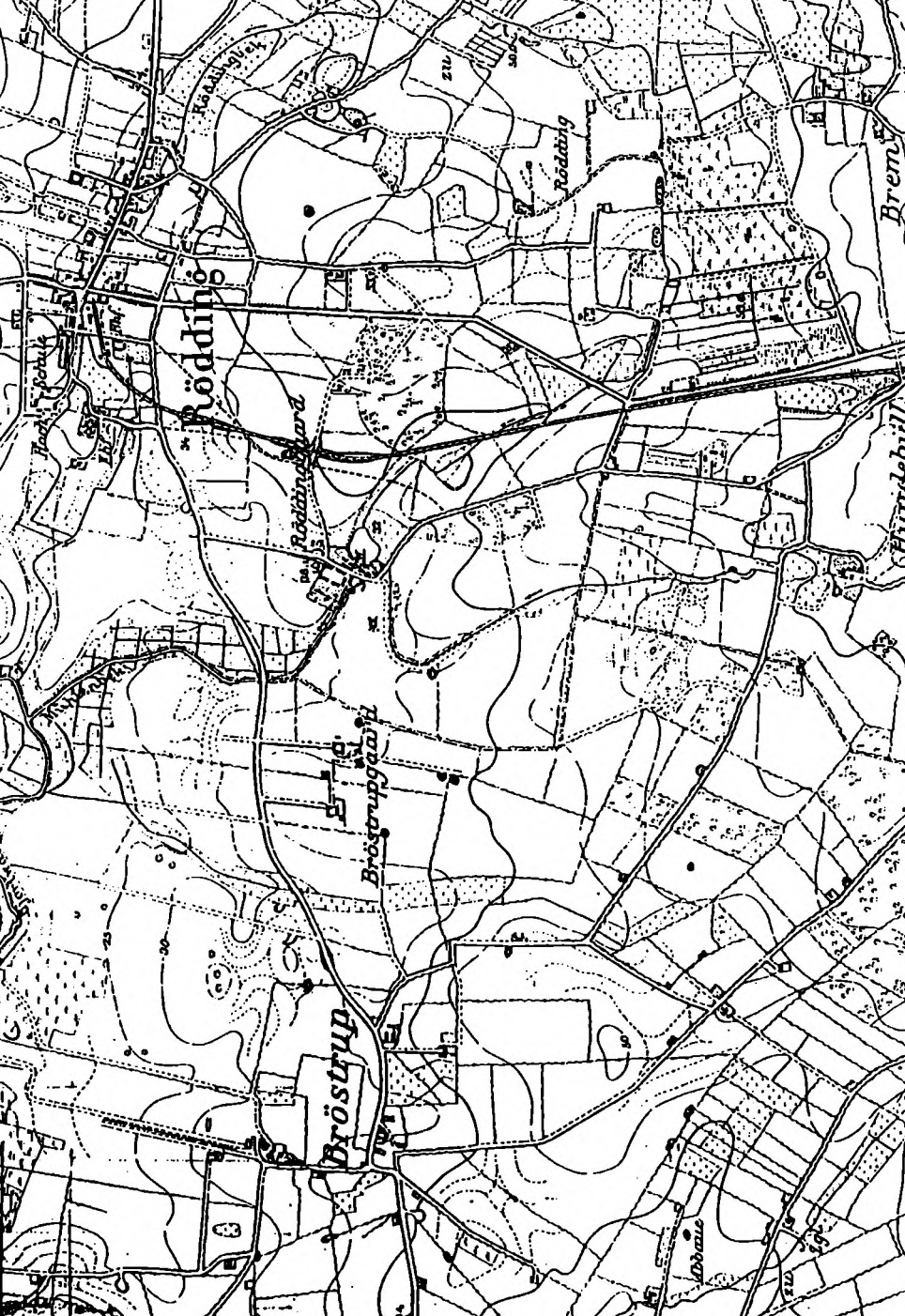
Som formynder for de forældreløse børn indsattes naboen Iver Hansen Schmidt af Brøstrup, en kyndig mand, der var medlem af Frøs Herreds Sparekasses tilsynsråd fra 1887 - 1903.

Knud Jensens børn blev indført i Grundbogen som arvinger til gården i Brøstrup med et samlet areal på 92,98,41 ha.

Med Knud Jensens og hans hustrus død ophørte den form for generationsskifter, nemlig "Aftægter", som havde bestået lige siden den først omtalte Knud Jensens enke Cidsel i 1748 fik indført en aftægtsnydelse - og indtil ovennævnte Knud Jensen i henhold til kontrakten i 1847 skulle svare aftægt til moderen og stedfaderen.

Aftægtsordningen kom til at berøre fem slægtsled, og med de mange, hurtigt efter hinanden følgende dødsfald inden for mandslinien, måtte det være en økonomisk belastning for den, der skulle udrede aftægten.

Rödning

Bröstrupp

Bröstruppgraben

Rödningsskär

Rödning

Brenn

Härdehills

Adolau

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

zu

7. Jens Knudsen Jensen

Jens Knudsen Jensen var født den 11/6 1865 i Brøstrup som søn af gårdmand Knud Jensen og Karen Adsgersen Lund. Han blev gift den 26/11 1891 med *Maren Sørine Andersen*, født den 26/8 1869 i Hygum, som datter af gårdmand og kromand Andreas Poulsen Andersen og Karen Andersen, født Sørensen.

De fik børnene Knud, Andreas, Karen, Hanne, Søren og Thyra. Amalie og Marie døde som mindreårige. De to ældste, Knud Jensen og Andreas Jensen, var født i Brøstrup.

En tung begivenhed har præget de seneste 3 slægter forud for denne, idet faderen var død i en tidlig alder fra en stor børneflokk. - Samme skæbne ramte også Jens Knudsen Jensen og hans søskende, da deres fader døde som 51-årig; men her døde også moderen, kun 2 år senere.

Jens Knudsen Jensen var 11 år gammel, da faderen Knud Jensen døde i 1876.

Som formynder for børnene indsattes gårdmand Iver Hansen Schmidt fra Brøstrup (omtalt ovenfor).

Ved Jens Knudsen Jensens konfirmation i Hygum kirke palmesøndag den 31/3 1880 nævnes, at begge hans forældre er døde.

Familie og formynder har sikkert arbejdet med det mål for øje, at Jens Knudsen til sin tid skulle overtage fødegården i Brøstrup.

Igen i denne generation melder spørgsmålet sig: Hvem har forestået driften af den store gård fra det tidspunkt, da Jens Knudsen blev forældreløs som 10 - 12-årig, og indtil han overtog gården som 24-årig?

Der kom til at gå 13 år efter Knud Jensens død den 14/3 1876, førend hans dødsbo blev gjort op; men så skete der også både en *skifteopgørelse*, foretaget ud fra bestemmelserne i Knud

Jensens testamente af 28. februar 1876, og en *ejendomsoverdragelse* til Jens Knudsen Jensen.

Den 28. november 1889 var der indkaldt til *skifteopgørelse* over boet efter Knud Jensen. Mødet fandt sted på gården tilhørende Knud Jensens arvinger i Brøstrup.

Dødsboet blev takseret og efterladenskabet fordelt mellem børnene, i henhold til bestemmelserne i faderens testamente. Skifteopgørelsen blev godkendt, og følgende skifteforlig afsluttet:

De interesserede arvinger og formynderen overdrager den i grundbogen under bind I, blad 37 af Hygum indførte ejendom til medarvingen *Jens Knudsen Jensen* som enearver af gården.

Den samme overtager gården med tiltrædelse den 1. december 1889 som eneejer.

Skifteopgørelsen blev afsluttet og underskrevet: Alt skete lovmæssigt med bistand først og fremmest af formynderen Iver Hansen Schmidt.

Den udførlige skifteopgørelse blev nedskrevet på tysk, iflg. det pligtige retsstystem efter 1864. En oversættelse på dansk følger hermed i sin helhed:

Skifteopgørelse af 28. November 1889

Forhandlet

Brøstrup den 28. November 1889 paa Gaarden tilhørende Knud Jensens Arvinger i Brøstrup.

I Skifteopgørelsessagen over Dødsboet efter Knud Jensen i Brøstrup var der i Dag berammet Møde.

Tilstede var:

1. Landmand Jens Knudsen Jensen, her
2. Gaardejer Iver Hansen Schmidt, Brøstrup, Formynder
3. Jens Hansen, her
4. Anne Marie Jensen, her
5. Anna Kjestine Jensen, her
6. Adser Sørensen Jensen, her, mindreaarig
7. Taksatorerne Gaardejer Madsen fra Skærbæk Mølle og Kommuneforstander Wiuff fra Hygum

Efterladenskabet (Boet) bestaar af den i Grundbogen af Hygum Bind I Blad 37 indførte Ejendom på 92,98,41 ha. og med 223 36/100 Thaler *Reinertrag* samt Bygninger, og levende og dødt Inventar.

Udestaaende Fordringer ikke for Haanden.

Boet blev derefter takseret som følger:

Ejendommen med Landtilliggende samt levende og dødt Inventar. Aktiver	24.000 RM
Fragaar Passiver:	
1. En indført Fordring fra H.Chr. Hansen i Haderslev: dertil Renter 1/5 - 1/12 89:	10.800 RM 267 RM 75 Pf.
2. En Fordring fra Falle Haugaard, Dysegaard, Fohl:	1.000 RM
3. Forskud til Formynder Iver Hansen Schmidt i Brøstrup:	411 RM 1 Pf. 12.478 RM 76 Pf.
bliver Boets Aktiver	11.521 RM 24 Pf.

Efter det af Arveladeren den 28. Februar 1876 oprettede Testamente skal Efterladenskabet deles mellem

Børnene, saaledes at hver Søn faar dobbelt saa meget som hver Søster. Den ældste Søn Jens Knudsen Jensen, p.gr.a. sin nærmere Ret, erholder forud 1.000 RM.

Herefter modtog

1. Jens Knudsen Jensen	4.006	RM.	7	Pf.
2. Adser Sørensen Jensen	3.006	RM.	7	Pf.
3. Anne Marie Jensen	1.503	RM.	3	Pf.
4. Anna Kjestine Jensen	1.503	RM.	3	Pf.
5. Christine Jensen	1.503	RM.	3	Pf.
giver ovenstaaende	11.521	RM.	24	Pf.

De interesserede Arvinger erklærede sig indforstaaet med foranstaaende Beregning.

Derefter blev følgende Skifteforlig afsluttet:

De interesserede Arvinger og Formynderne overdrager den i Grundbogen under Bind I Blad 37 af Hygum indførte Ejendom til Medarvingen Jens Knudsen Jensen som Eneejer af Gaarden. Den samme overtager Gaarden med tiltrædelse den 1. December 1889 som Eneejer.

Han betaler den 1. Januar 1890 uden Renter:

a. til sin Søster Anne Marie Jensen	1.503	RM.	3	Pf.
b. til sin Søster Anna Kjestine Jensen	1.503	RM.	3	Pf.
c. Adser Sørensen Jensen	3.006	RM.	7	Pf.
d. Christine Jensen	1.503	RM.	4	Pf.

Han overtager samtlige og ikke protokolleret Skyld, herunder alle resterende Skatter og Afgifter som sin egen Gæld.

Omkostningerne ved denne Kontrakt og Omskrivningen i Grundbogen bærer den samme.

Indboet, saa vidt som det ikke hører til Gaarden, er efter Aftale delt i Naturalie.

Under Hensyn til at Affindelsessummen for umyndige straks udbetales, og da Fordringen ikke er i Fare, blev der taget Afstand fra Indførelse paa den fædrene Gaard.

Dato som ovenfor.

I.H. Schmidt - J.K.Jensen - Nis Madsen - Ane Marie Jensen - A. Wiuff - Ane Kjestine Jensen - Jens Hansen - Adser S. Jensen

sig. Lange / Petersen

Jens Knudsen Jensen var blevet ejer af gården den 1. december 1889, og som sådan optog han den 3. december 1889 et lån på 20.000 mark i det adelige St. Johannis Kloster ved Schlesvig til 4 % rente p.a. Som sikkerhed for lånet stod gården indført med 92 ha. 98 ar og 41 kvadratmeter. Formynderen Iver Hansen Schmidt har antagelig været medvirkende til at formidle det forholdsvis store lån i Slesvig, som først kunne optages efter at ejerskiftet var bragt i orden.

Jens Knudsen Jensen var 24 år, da han overtog gården i Brøstrup som ejer. Han giftede sig den 26. november 1891 med Maren Sørine Andersen fra Hygum kro.

Jens Knudsen Jensen blev i almindelig om- og tiltale kaldt *Jens Knudsen*. Dette bruges også nedenfor.

Jens Knudsen var kendt som en livlig og fantasifuld mand. Udover nabolaget i Brøstrup havde han venner i både Rødding og Hygum. - Om hans danske sindelag herskede der ingen tvivl, han var med til at irritere de tyske myndigheder mest muligt. Mange historier har overlevet ham, heriblandt hans angst for spøgelseset ved "Rasselbæk" mellem Rødding og Brøstrup. Her

løb nemlig ved midnatstid en hovedløs gris tværs over vejen, forfulgt af et væsen i et flagrende hvidt gevandt. - Jo, det var ganske vist!

Landbruget som helhed var ramt af økonomisk krise fra omkring 1880'erne og til henimod år 1900, netop i de år, hvor Jens Knudsen stod som ejer af gården, der var forsømt, allerede da han overtog den i 1889, og han formåede ikke at rette op på situationen.

Sidst i 1890-erne har overvejelserne været fremme om at sælge gården i Brøstrup og købe Hygum kro, hans kones fødehjem.

Kun i 10 år var Jens Knudsen ejer af slægtsgården, som der fra forskellig side var gjort så store bestræbelser for at bevare, indtil han kunne overtage den.

Gården blev til salg, og i efteråret 1899 var Nis Jokum Ravn fra Over Jels ved Jels henne for at se på den, og den 1. februar 1900 gik handelen i orden: *Jens Knudsen Jensen* solgte gården i Brøstrup til *Nis Jokum Ravn* for 36.300 mark; den havde da et tilliggende på 87,20 ha., idet Jens Knudsen i 1898 havde frasolgt et areal på 7,78,41 ha.

Ved ejerskiftet i 1900 flyttede Jens Knudsen og familien til Hygum kro, som ejedes af svigermoderen Karen Andersen, enke efter Andreas Poulsen Andersen.

Maren og Jens Knudsen overtog kroen, hvortil der hørte noget landbrug, og drev den i nogle år, indtil den kom på andre hænder omkring 1908 - 10.

Det var da Jens Knudsens hensigt at oprette en afholdskro. En solid og rummelig bygning med gæstestald blev i 1911 opført til formålet, beliggende lige over for kroen, nord for Rødding - Ribe vejen.

Som afholdskro kom den dog ikke i brug.

1. verdenskrig 1914-18 nærmede sig, men Jens Knudsen var før 1914 gået over grænsen til Danmark, vel for at slippe for den tyske militærtjeneste. Han boede derefter nogle år i Ribe. Maren Knudsen og børnene blev boende i det nyopførte hus i Hygum ind til 1918; da flyttede også de til Ribe. Nogle år senere flyttede familien til Vejle, hvor Jens Knudsen døde den 6/3 1932, og hans hustru Maren Knudsen døde den 30/9 1947. Begge ligger begravet på Hygum kirkegård.

Når jeg har kunnet berette så forholdsvis meget om Jens og Maren Knudsens levnedsløb skyldes det, at deres tilværelse ligger så nær århundredskiftet, at ældre mennesker i sognet har kunne fortælle derom. Jeg har også fået oplysninger fra nogle af Maren Knudsens slægtninge.

Som afslutning på optegnelserne om slægten Knudsen / Jensens levnedsløb vil jeg fremdrage denne begivenhed, som står tydeligt i min erindring:

Da Jens Knudsens bære i 1932 på vej til begravelsen ved Hygum kirke kørte forbi hans gamle fødegård i Brøstrup, blev der gjort holdt ved indkørselen til gården. Min far, Nis Jokum Ravn, der stod på trappen til gårdspladsen, tog sin høje sorte hat i hånden og ærede på den måde Jens Knudsen Jensens minde.

Kildehenvisninger og noter:

Side 6: Aftægt 20. dec. 1748: bibog 1746-68-fol.139

Side 6: Deinehus: degnehus

Side 10: Actum Brøstrup, 1770

Side 11: Land-Udskiftens-Instrument, 1781

Side 12: Amtsbønder: citat fra P. K. Iversen: Landbrug i gamle dage

Side 14-15: Dørrense: dagligstue

Side 15-16: Bitræer, bistokke: bistader

Side 16: Ting Hygum: skyld- og panteprotokol 1778-90-p.64

Side 17: Else Nisdatters lån: bibog 597-598

Side 18: Kontrakt 21. nov. 1805: bibog s. 682/83

Side 20: Udsnit af kirkebogen fra Hygum. Teksten er afskrevet side 19 - 21

side 22: 1 sals hus: stuehus

Side 26: Kortet er fra 1772

Side 27: Citat fra Kontrakt 8. nov. 1846: bibog H. 1008

Side 30: Ronneverskift: Hygum ejerlav. Kortbl. 6-7, parc. 57-60

Side 30: Et hus i Brøstrup, Riberhustoft: Landinspektørkontoret i Toftlund

Side 34 - 35: Kortene er opmålt 1880 og trykt 1904

Side 38: Reinertrag: nettoudbytte

Side 41: Kromand i Hygum Jens Knudsen Jensen præsenterer sin flotte slesvigske hingst. Billedet er taget på vejen nord for afholdskroen. Foto udlånt fra Hygum Sognearkiv

Side 42: Maren Sørine Jensen, gift med Jens Knudsen Jensen, fotograferet efter at familien var flyttet til Vejle. Foto udlånt af Kristine Gaub, Hygum.